

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3CoPr/10/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0021203138
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Kunay
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:0021203138.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľuboša Kunaya a sudcov JUDr. Petra Tutka a JUDr. Jany Dudíkovej v spore žalobcu A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom v B., C. XXX, zastúpeného Vašiv & Partners s.r.o., so sídlom v Košiciach, Murgašova 3, IČO: 47 238 836 proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o zaplatenie 5.226,90 eur, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Košice II č.k. 18Cpr/7/2021-187 z 21. apríla 2023

rozhodol:

P o t v r d u j e rozsudok vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania .

Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi 100% trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice II (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.400,00 eur (I. výrok), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok) a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 89% (III. výrok).

2. Súd prvej inštancie tak rozhodol o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 5.226,90 eur a náhrady trov konania z titulu náhrady škody spôsobenej žalovanou v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. V žalobe žalobca uviedol, že v zmysle organizácie času práce zmenných hasičov upravenej pokynom prezidenta Hasičského a záchranného zboru č. 35 z roku 2012, zo zmeny trvajúcej 24 hodín pripadá na výkon služby 16,5 hod. a na výkon služobnej pohotovosti 7,5 hod. V priebehu celej zmeny je žalobca povinný zdržiavať sa na pracovisku. Po odpracovaní 24 hodinovej zmeny nasleduje 48 hodín odpočinku a takýmto spôsobom sa striedajú 3 hasičské zmeny. Žalobca priemerne odpracuje týždenne 56 hodín, čo pri priemernom počte týždňov v roku (52,179) predstavuje 417,4 hodín odpracovaných nad limit stanovený právom Európskej únie. Žalobca tvrdil, že mu bola v období od februára 2018 do januára 2021 nariadená pohotovosť v trvaní 1.841,61 hodín. Podľa žalobcu Smernica 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času nebola transponovaná do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore správne. V dôsledku nesprávnej transpozície Smernice je žalobca nútený pracovať nad rámec týždenného pracovného času, v dôsledku čoho stráca čas na odpočinok, na ktorý by mal nárok, ak by bol jeho maximálny týždenný čas garantovaný právom únie dodržaný. Žalobca v žalobe poukazoval tiež na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (C-429/09, C-397/01 a ďalšie). Výšku uplatneného nároku žalobca vypočítal s odkazom na § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z.z.. V ďalšom podaní (v reakcii na vyjadrenie žalovaného) žalobca upresnil, že predmetom žaloby nie je náhrada za škodu spôsobenú nedostatočnou transpozíciou smernice podľa zákona č. 514/2003 Z.z., ale za škodu spôsobenú porušením únijového práva žalobcu na 48 hodinový pracovný čas a porušenie tohto práva zakladá pre neho nárok na náhradu škody pred vnútroštátnym súdom členského štátu EU. Preto sa v danom prípade uplatňujú podmienky zodpovednosti za škody

vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktorá predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody nevyžaduje. Nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na protipožiarné služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom SR a že žalovaný nie je pasívne legitimovaný. Odkázal pritom tiež na rozhodnutia Súdneho dvora EÚ C-397/01, C-429/09 a C-403/01. K transpozícii Smernice 2003/88/ES uviedol, že nebola transponovaná správne, keď žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času. Zákon č. 315/2001 Z.z. svojou úpravou nielen nereflektuje 48 hodinový týždenný limit pracovného času, ale dokonca vytvoril priestor pre jeho nerešpektovanie. K nároku na náhradu škody žalobca uviedol, že odsľúžil čas nad rámec daný predpismi, ktorými je Slovenská republika viazaná, čím dochádza k porušeniu jeho práva na primeraný odpočinok po práci a aj jeho práva na súkromie a rodinný život. K výpočtu priemerného týždenného času žalobca poukázal na to, že v zmysle článku 16 Smernice 2003/88/ES sa doba pracovnej neschopnosti a doba platenej ročnej dovolenky nezahŕňa do referenčného obdobia, čo vzhľadom na cieľ smernice znamená, že uvedené neprítomnosti zamestnávateľ nemôže kompenzovať v ďalších obdobiach určovaním pracovného času nad rámec stanovený smernicou. Žalobca tiež poukázal na to, že referenčné obdobie má byť určené ako kĺzavé. K spôsobu výpočtu žalobca vyslovil názor, že určujúcim na posúdenie hodnoty nemajetkovej ujmy by malo byť znenie § 122 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z., ktoré upravuje výšku náhrady za výkon pohotovosti určenej nad rámec služobného času. Prvoinštančný súd vzal do úvahy obranu žalovanej, ktorá žalobu navrhla zamietnuť, keďže nárok s ňou nebol predbežne prerokovaný, nárok na náhradu škody žalobcovi nevznikol a uplatnená suma je i neprimeraná.

3. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skutkovo vyšiel zo zistení, zodpovedajúcich tvrdeniam žalobcu o spôsobe rozvrhovania pracovného času jeho služobným úradom v rozhodnom čase. Z informácie poskytnutej Krajským riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru v Košiciach súd zistil, že v období od 1.2.2018 do 31.1.2021 bol žalobca dočasne práceneschopný od 15.11.2018 do 20.1.2018, na OČR bol v období od 19.2.2018 do 21.2.2018, od 14.6.2018 do 21.6.2018 a od 4.12.2019 do 11.12.2019. Z pokynu prezidenta Hasičského a záchranného zboru č. 35 z roku 2012 súd zistil, že začiatok výkonu zmenovej služby je o 07:00 hod. a koniec výkonu zmenovej služby je o 07:00 hod. nasledujúceho dňa, okrem výkonu zmenovej služby na operačnom stredisku krajského riaditeľstva, na ktorom je začiatok výkonu 12-hodinovej zmenovej služby o 07:00 hod. a 19:00 hod. a koniec o 19:00 hod. a o 07:00 hod. Podľa skutkového nálezu prvoinštančného súdu, v tomto čase žalobca odpracoval spolu 1841,24 hodín pracovnej pohotovosti, ktoré sa mu nezaráтали do služobného času ani do práce nadčas. Z výplatných pások tiež zistil, že žalobca odpracoval v rozhodnom období v rámci služobného času od 141,50 až do 199 hodín mesačne a tiež koľko času odpracoval v rámci pracovnej pohotovosti nadčas. Mal za preukázané, že v každom mesiaci sledovaného obdobia (1.2.2018 až 31.1.2021) pracovný čas žalobcu presiahol 48 hodín.

4. Súd prvej inštancie na takto zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia čl. 1 bod 2, čl. 1 bod 3, čl. 2 bod 1, čl. 6 písm. b) a čl. 16 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s čl. 7 druhá a tretia veta a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 11 a § 13 ods. 1 až 3, § 100 ods. 1, § 101 Občianskeho zákonníka, § 1 písm. a), § 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2, § 91 ods. 1 a 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5, § 122 ods. 1 až 3 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, v znení neskorších zmien a doplnkov (HZZ). Vysporiadal sa so skutočnosťami namietanými žalovanou, že v prípade uplatneného nároku podľa zákona č. 514/2003 Z.z. nebola podľa žalovanej splnená podmienka jeho predbežného prerokovania na príslušnom orgáne, že nebol preukázaný nesprávny úradný postup a že žalovaná nie je pasívne vecne legitimovaná v predmetnom konaní a taktiež s námietkou, že Smernica 2003/88/ES sa na daný prípad neaplikuje a bola transponovaná do slovenského právneho poriadku správne. Súd prvej inštancie v nadväznosti na uvedené dôvodil, že absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/2003 Z.z., nakoľko za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa článku 86 písm. a/, d/ Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa článku 119 písm. b/ Ústavy SR, a preto mal za to, že zákon č. 514/2003 Z.z. sa na predmetné konanie nevzťahuje. Uzavrel ďalej, že žalovaná disponuje pasívnou vecnou legitímáciou a žalobca sa so svojím nárokom na náhradu škody v prípade porušenia práva Európskej Únie resp. jej právne záväzných aktov,

v danom prípade Smernice 2003/88/ES môže domáhať na vnútroštátnom súde svojho práva priamo voči členskému štátu, t.j. Slovenskej republike, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy – Ministerstvo vnútra SR, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor. Dospel k záveru, že Smernica 2003/88/ES sa v tomto prípade aplikuje pričom k obrane žalovanej uviedol, že výklad pôsobnosti jej aplikácie žalovanou je nesprávny, keď čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES odkazuje na pozitívne vymedzenie čl. 2 smernice 89/392/EHS, negatívne vymedzenie upravuje výslovne („táto smernica sa nevzťahuje na námorníkov definovaných v smernici 1999/63/ES bez toho, aby bol dotknutý článok 2 ods. 8 tejto smernice“). Poukázal na to, že ESD v Rozsudku Fuß uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči, keď v bode 33 konštatoval, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchyliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a 100, ako aj Fuß, už citovaný, body 33 až 35 a 38). V bode 38 Rozsudku ESD C-429/09 ESD konštatoval, že za týchto podmienok má pracovník, ako je G. Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovoliavať ustanovení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnomu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fuß, bod 60).

5. Na ich základe dospel k záveru, že žalovaná vo vnútroštátnej úprave náležite nepremietla 48 hodinový limit týždenného pracovného času, vyplývajúci z čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a že za škodu spôsobenú žalobcovi porušením tohto práva Európskej únie, zodpovedá žalovaná. Podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku, k záveru o nesprávnej transpozícii smernice do vnútroštátnej úpravy dospel súd prvej inštancie na podklade úvahy, že z ustanovenia § 85 HZZ (podľa ktorého služobným časom príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom „Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne), z ustanovenia § 92 tohto zákona (podľa ktorého Služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni), vyplýva, že služobná pohotovosť podľa zákona HZZ sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase“. Súd prvej inštancie na podporu tohto interpretačného záveru poukázal tiež na ust. § 122 zákona HZZ, ktorý spresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, „takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ (ods. 2) a § 91 ods. 1 tohto zákona, v ktorom sa uvádza, že „štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. Napokon takáto právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa podľa úsudku súdu prvej inštancie premietla aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Z ust. § 103 zákona HZZ v tomto smere vyplýva, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 ustanovenia § 103 v spojení s § 122 ods. 1 zákona HZZ).

6. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že boli splnené podmienky, za ktorých majú jednotlivci právo na náhradu, t.j. že cieľom porušenej právnej normy Únie (čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES) je priznať jednotlivcom práva, porušenie je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Doplnil, že porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti, z ktorej vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88, pričom žalobca v spornom období pracoval nad limit stanovený v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Takisto konštatoval aj splnenie tretej podmienky vzniku nároku žalobcu, a to existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88 a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný

pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný. K tvrdeniu žalovaného, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vznik ujm predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, poukázal na ustálenú judikatúru ESD, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Doplnil, že ESD vo veci C-429/09 Fuß prihliadajúc na to, že čl. 6 písm. b) smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß). V tejto časti uzavrel, že z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovanou pri implementácii noriem práva Únie. Pokiaľ ide o samotný nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, keďže tento nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky, mal za to, že žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, bol ukrátený o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovacie, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Uzavrel, že žalobca má nárok na primeranú finančnú náhradu v sume 3.600,00 eur, t.j. 100,00 eur za každý mesiac žalovaného obdobia, nakoľko porušením práva Únie bolo skutočne do jeho osobnostnej sféry zasiahnuté. Vzhľadom na absenciu následkov spočívajúcich v tom, že by sa tento zásah konkrétnym závažným spôsobom negatívne odrazil napr. v jeho medziľudských vzťahoch alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav (žalobca v konaní uvedené následky nepreukázal), považoval sumu 3.600,00 eur za obdobie 36 mesiacov, za primeranú. Zobral pritom v úvahu i skutočnosť, že sudy v obdobných súdnych sporoch priznávajú náhradu nemajetkovej ujmy v porovnateľnej výške (napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 2Co/56/2022, 2Co/77/2022, rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici 14Co/34/2022, 17Co/83/2022). Vzhľadom na to, že žalovaná v rámci obrany uplatnila aj námietku premlčania, súd posudzoval či nárok resp. jeho časť nie je premlčaná a dôvodil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako právo majetkovej povahy, podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (R 58/2014) a nakoľko nárok žalobcu bol uplatnený na súde dňa 14.7.2021, premlčacia doba nároku žalobcu podľa § 1 písm. a/ a § 8 písm. a/ zákona č. 62/2020 Z.z. neplynula po dobu spolu 77 dní, t.j. o túto dobu sa predĺžila. Po aplikácii uvedeného zákona č. 62/2020 Z.z. dospel k záveru, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy za obdobie od 1.2.2018 do 31.3.2018 bol v čase uplatnenia návrhu už premlčaný, keďže splatnosť nároku za toto obdobie do 31.3.2018 nastala najneskôr 1.4.2018 a teda premlčacia doba za toto obdobie uplynula dňa 17.6.2021 (3 roky od 1.4.2018 + 77 dní = 17.6.2021). Zvyšok nároku žalobcu, t.j. nároku za obdobie od 1.4.2018 do 31.1.2021, v čase podania žaloby premlčaný nebol, a preto priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy iba za obdobie od 1.4.2018 do 31.1.2021, t.j. spolu za obdobie 34 mesiacov, a to v sume 3.400,00 eur. Vo zvyšku, t.j. v časti nároku za premlčané obdobie od 1.2.2018 do 31.3.2018 (z dôvodu premlčania) a v časti nad sumu náhrady, ktorú súd považuje za primeranú, t.j. v časti nad 100,00 eur mesačne, súd prvej inštancie žalobu zamietol.

7. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 1 CSP, čiastočným procesným úspechom žalobcu v spore. Skonštatoval, že žalobcu považoval za neúspešného iba v časti, v ktorej bola žaloba zamietnutá z dôvodu premlčania, t.j. v časti v rozsahu 5,5% (2 mesiace / 36 mesiacov = 5,5%). Teda čistý úspech žalobcu predstavuje 89% (94,5% - 5,5% = 89%). Zamietnutie uplatneného nároku z ostatných dôvodov súd nepovažoval za neúspech žalobcu, keďže výška náhrady nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Zamietnutie žaloby v časti z dôvodu úvahy súdu podľa jeho názoru nemá vplyv na úspešnosť žalobcu v konaní v rozsahu, v akom mu súd právo priznal. Vzhľadom k uvedenému priznal žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 89 %, ktorá bude počítaná zo základu, ktorým je 3.600,00 eur (t.j. zo sumy, ktorú by súd priznal žalobcovi

v prípade, keby časť jeho nároku nebola premičaná). O výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením.

8. Rozsudok v rozsahu vyhovujúceho výroku a výroku o náhrade trov konania (I. a III. výrok) napadla včas podaným odvolaním žalovaná a navrhla, aby odvolací súd v uvedenom rozsahu rozsudok zmenil, žalobu zamietol a priznal žalovanej nárok na plnú náhradu trov konania.

9. Odvolaním žalovaná uplatnila odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP. V úvodnej časti odvolania žalovaná namietala nedostatok právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie sporu zo zodpovednosti štátu za nesprávnu transpozíciu smernice do jeho právneho poriadku. Zastávala názor, že všeobecnému súdu neprináleží posudzovať súlad vnútroštátneho poriadku so smernicami Európskej únie. Preto ani v prejednávanej veci súd prvej inštancie podľa odvolateľky nemohol posudzovať konformitu zákona HZZ so smernicou 2003/88/ES a cez to ani vyvodiť záver o transpozíčnej nesprávnosti tejto vnútroštátnej normy. Žalovaná v tejto súvislosti zároveň vytkla napadnutému rozsudku nedostatočné odôvodnenie záveru o porušení práva Európskej únie žalobcu. V ďalšej časti odvolania žalovaná namietala vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku nesúhlasiac so záverom prvoinštančného o jej vecnej legitimitácii v spore. Argumentovala tým, že pre rozhodnutie o uplatnenom nároku malo nezastupiteľný význam zodpovedanie otázky, či k rozvrhnutiu pracovného času žalobcu spôsobom odporujúcim smernici 2003/88/ES došlo z dôvodu jej nesprávneho prebratia do vnútroštátneho poriadku alebo nesprávnou aplikáciou vnútroštátnych noriem, ktorými došlo k inak správne prebratiu tejto smernice. Odvolateľka akcentovala, že povinnosť transpozície smernice nespočíva v doslovnom prenesení jej ustanovení, alebo v nej použitých formulácií. Zastáva preto názor, že iba z dôvodu, že zákon HZZ neobsahoval ustanovenie explicitne limitujúce dĺžku pracovného času na 48 hodín, nemožno vyvodiť, že čl. 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES bol do tohto predpisu prebratý nesprávne. Podľa jej názoru nemožno v okolnostiach prípadu vylúčiť, že k vzniku protiprávneho stavu viedol nesprávny výklad zákona HZZ zo strany zamestnávateľa, v ktorom prípade by ale znášal zodpovednosť za prípadnú škodu on a nie štát. Dospela k záveru o aplikovateľnosti smernice 2003/88/ES na organizáciu pracovného času príslušníkov Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky a prezentoval odlišné nazeranie na spôsob posúdenia pôsobnosti tejto smernice, podstata ktorého spočívala na interpretácii čl. 2 ods. 2 Smernice Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (ďalej tiež len „smernica 89/391/EHS“), a to v tom zmysle, že podľa žalovanej je možné službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru subsumovať pod osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, ktoré sú podľa tohto ustanovenia smernice 89/391/EHS z pôsobnosti smernice 2003/88/ES, v zmysle jej čl. 1 ods. 3, vyňaté. V súvisiacej argumentácii žalovaná poukázala na zákonom stanovené úlohy Hasičského a záchranného zboru na úseku civilnej ochrany, predovšetkým však v oblasti priameho výkonu záchranských činností. Podľa žalovanej nie sú závery rozhodnutia ESD vo veci C - 429/09 Fuss pre posúdenie pôsobnosti smernice 2003/88/ES na organizáciu pracovného času príslušníkov Hasičského a záchranného použiteľné preto, že sťažovateľom v tejto porovnávanej veci bol mestský hasič, ktorého pracovný režim je odlišný od výkonu prác príslušníkov Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky, ktorým sú navyše poskytované rôzne osobitné výhody - od definitívny až po systém sociálneho zabezpečenia. Žalovaná v odvolaní spochybnila tiež záver prvoinštančného súdu o vzniku škody žalobcovi ako jedného z predpokladov pre vznik jej zodpovednosti. Argumentovala tým, že sám žalobca vymedzil ujmu, ktorá mu následkom porušenia únieového práva vznikla, nejasne a zdôraznila, že za čas pracovnej pohotovosti bol žalobca odmeňovaný a že počas jej výkonu, pokiaľ mu nebol nariadený služobný zásah, mohol žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti; prakticky sa v tom čase od neho žiaden pracovný výkon nežiadal. Odvolateľ v rámci ďalšieho odvolacieho argumentu poukázal na záver formulovaný ESD v rozhodnutí vo veci C-46/93 Brasserie du Pêcheur, v zmysle ktorého by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu, alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalovaná v tejto súvislosti poukázala na to, že žalobca snahu o zabránenie vzniku škody nevyvinul, neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť a nedal najavo, že jej výkonom uňho dochádza k vzniku morálnej ujmy. Preto podľa argumentácie žalovanej zamestnávateľ ani nemohol prípadnému vzniku takejto ujmy zamedziť. Napokon nesúhlasila ani so spôsobom, akým sa súd prvej inštancie vysporiadal s otázkou formy a rozsahu priznaného odškodnenia nemajetkovej ujmy. Akcentovala akcesorickú povahu peňažného odškodnenia, ktoré nastupuje len vtedy, keď je nemajetková ujma tak závažná, že len morálne zadosťučinenie je pre jej odškodnenie nepostačujúce. Podľa odvolateľa v okolnostiach prípadu nebol takýto závažný následok preukázaný. Žalovaná v tejto

spojitosti zdôraznila, že o závažnosti dôsledkov prípadného porušenia práva Európskej únie rozhodne nesvedčí už len tá skutočnosť, že žalobca sa nikdy nedomáhal, aby sa od posudzovaného zásahu upustilo ani aby sa odstránili jeho následky. Ani v tomto konaní sa podľa odvolateľky žalobca nedomáha nápravy vytýkaného stavu do budúcnosti. Žalovaná odvolaním napadla tiež rozhodnutie o trovách konania, majúc za to, že nárok žalobcu bol nesprávne uplatnený a preto sa aj v prípade rozhodnutia o náhrade trov konania jedná o nesprávne právne posúdenie veci.

10. Žalobca vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu k vznesenej námietke nedostatku právomoci súdu zdôraznil, že každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť únievého práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť únievú normu pred vnútroštátnou normou. K pôsobnosti Smernice 2003/88/ES zdôraznil, že významom a výkladom článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky ESD, výklad ktorých je všeobecne záväzný a s ktorým je tvrdenie žalovanej o tom, že sa príslušné ustanovenia smernice na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, v nesúlade. V prípade Pfeiffer súd konštatoval, že výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391 EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napríklad katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre záchranné tímy. Vzhľadom k uvedenému je žalobca presvedčený, že aplikácia Smernice na činnosť ním vykonávanú je nespochybniteľná. K námietke žalovanej, že súd nesprávne vyhodnotil naplnenie predpokladov nevyhnutných na uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej porušením práva EÚ, najmä že za výkon pohotovosti bol odmeňovaný a počas nej nemusel plniť pracovné úlohy, žalobca uviedol, že uvedený výklad žalovanej k pojmu pracovný čas je v rozpore s účelom Smernice a s rozhodovacou činnosťou ESD. Poukazujúc na judikatúru Súdneho dvora dôvodil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice a to bez ohľadu na to, či vykonáva prácu alebo je v stave pripravenosti na jej výkon. Ďalej uviedol, že v konaní riadne tvrdil a preukázal, že v dôsledku nezaráťavania času služobnej pohotovosti do fondu pracovného času dochádza u neho k pravidelnému prekračovaniu 48-hodinového týždenného pracovného času garantovaného Smernicou a tým aj k zásahu do práv žalobcu na súkromie. K vyčísleniu výšky žiadaného odškodnenia v nadväznosti na rozsah priznanej pracovnej odmeny uviedol, že toto predstavuje len orientačné, východiskové kritérium, ktoré žalobca považoval za primeraný ekvivalent na vyjadrenie ujmy a v konečnom dôsledku bolo určenie výšky náhrady na úvahe súdu. K tvrdeniu žalovanej, že žalobca bol povinný pred uplatnením svojho nároku vyvinúť primeranú snahu na odstránenie protiprávneho stavu, ktorý spôsobil poškodenie práv poukázal na judikatúru Súdneho dvora, z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity ukladať poškodeným povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Apeloval teda na skutočnosť, že Súdny dvor už rozhodol, že výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva Únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z toho dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo Únie a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. S tvrdením žalovanej, ktorá spochybňuje osvedčenie takej intenzity zásahu do práva žalobcu, ktorá by odôvodňovala uloženie povinnosti nahradit' ujmu vo výške priznanej súdom žalobca vyjadril nesúhlas majúc za potrebné prihliadnuť na to, že právo na odpočinok u žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované a žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života a je to viac dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť a venovať sa rodine a svojim záľubám a aktivitám, ktoré priamo či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Vzhľadom k uvádzaným skutočnostiam žalobca navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

11. Žalovaná v reakcii na vyjadrenie žalobcu nesúhlasila s tvrdeniami žalobcu a uviedla, že naďalej trvá na tom, že žaloba je neopodstatnená, nárok žalobcu je nedôvodný a navrhla žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

12. Výrok rozsudku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcom rozsahu (výrok II.) nebol odvolaním napadnutý. V tejto časti rozsudok nadobudol právoplatnosť v zmysle ust. § 367 ods. 2 CSP a preto v nej nebol v odvolacom konaní preskúmaný.

13. Krajský súd ako odvolací súd prejednal odvolanie žalovanej ako podané včas a oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP, z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok je v napadnutom rozsahu vecne správny, preto ho odvolací súd v zhode s § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

14. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 2.5.2024 po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a webovej stránke tunajšieho súdu a pri zachovaní lehoty podľa ust. § 219 ods. 3 CSP.

15. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP je naplnený, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ide o taký procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu odnímajú tie práva procesné, ktoré jej zákon priznáva. Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takejto ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. K odňatiu možnosti konať pred súdom dochádza tiež vtedy, keď súd nedostatočne odôvodní svoje rozhodnutie, ktoré nespĺňa požiadavky vymedzené § 220 ods. 2 a 3 CSP.

16. K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP odvolací súd uvádza, že inou vadou sa rozumie také porušenie procesných predpisov, ktoré mohli mať vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia, a ktoré nemožno podradiť pod § 365 ods. 1 písm. a/,b/,c/ CSP, ale ich dôsledok sa mohol, i keď nemusel prejavíť o výsledku konania formulovanom vo výroku súdneho rozhodnutia vo veci samej. Za inú vadu konania sa v zmysle judikatúry súdov považuje aj nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku, pochybenie vo vykonanom dokazovaní napr. vykonanie dôkazu nezákonného alebo bez vzťahu k prejednávanej veci, posúdenie predbežnej otázky v rozpore s existujúcim rozhodnutím príslušného orgánu.

17. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f/ CSP je daný v prípade nesprávneho postupu súdu prvej inštancie pri hodnotení výsledkov vykonaného dokazovania, teda v prípade, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne nevyšli počas konania nijak inak najavo. Môže sa jednať aj o prípad, keď súd neprihliadol na skutočnosti, ktoré boli preukázané alebo vyšli počas konania najavo inak. O nesprávne skutkové zistenie môže ísť aj v prípade, ak dôjde k logickému rozporu v hodnotení dôkazov, t.j. skutočnosti, ktoré vyplynuli z prednesov strán alebo vyšli v konaní najavo inak súd vyhodnotil tak, že to vyvolávalo logický rozpor. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. 1,2 CSP alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 192,193 a 205 CSP, pričom sa jedná o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke.

18. K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP, že rozhodnutie súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávny právny posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. Omyl v aplikácii práva ide aj vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

19. Odvolací súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že odvolacie dôvody nie sú naplnené. Odvolaním napadnutému rozsudku súdu prvej inštancie nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplynuli a ani inak nevyšli počas konania najavo alebo, že by súd prvej inštancie opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor. Odvolací súd nezistil, že by súd prvej inštancie na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenie alebo použité zákonné ustanovenie nesprávne vyložil. Dokazovanie vykonal taktiež v dostatočnom rozsahu, náležite zistil skutkový stav a vykonané dôkazy hodnotil v súlade so zákonom a z týchto dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam, na ktorých založil aj svoje rozhodnutie a zo zisteného stavu vyvodil aj

správny právny záver. Odvolací súd je názoru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je dostatočne odôvodnený a spĺňa kritériá riadneho odôvodnenia podľa § 220 ods. 2 CSP.

20. Žalovanou prezentované odvolacie námietky už boli predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, ktorý sa s nimi náležite vysporiadal pri rozhodovaní v danej veci. Odvolací súd dodáva, že ani ďalšie skutočnosti uvádzané žalovanou v odvolaní neumožňujú odvolaciemu súdu prijať iné závery, než tie, ku ktorým dospel súd prvej inštancie a teda nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, preto odvolací súd rozsudok v rozsahu napadnutom odvolaním ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP. Poukazujúc na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP odvolací súd konštatuje, že vecne správne sú dôvody rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorými dôvodmi sa aj odvolací súd stotožňuje a na tieto odkazuje. Na zdôraznenie správnosti odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uvádza:

21. Súd prvej inštancie správne uzavrel, že na prejednanie a rozhodnutie veci je daná jeho právomoc, keďže neexistuje žiadny iný orgán disponujúci kompetenciou zverenou ústavnými normami, či zákonom na rozhodnutie o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu za porušenie práva Únie. Otázkou právomoci súdu na konanie je potrebné posudzovať vo vzťahu k predmetu sporu, ktorý je vymedzený uvedením podstatných skutkových okolností, na ktorých sa zakladá nárok žalobcu. Nie je významné právne definovanie nároku, ktoré je vždy úlohou súdu v zmysle zásady *iura novit curia*. Zo žaloby bez všetkých pochybností vyplýva, že žalobca si uplatňoval nárok na náhradu škody vzniknutej mu porušením jeho práva garantovaného normami komunitárnych predpisov, čo je zjavné z opisu rozhodujúcich skutočností, keď žalobca tvrdil nesprávne prebratie Smernice EÚ, nesprávny postup pri implementácii únieového práva, tvrdil, že mu bola spôsobená škoda štátom, a to porušením únieového práva pri rozvrhnutí jeho pracovného času. Žalobcov nárok na peňažné plnenie náhrady škody bol založený na tvrdeniach, že počas 7 dní v týždni odpracuje vrátane nadčasov priemerne viac ako 48 hodín, čo je v rozpore s Článkom 6 písm. b/ Smernice. Žalobca už v žalobe odkazoval na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o všeobecných predpokladoch náhrady škody jednotlivcom voči členským štátom vo veci C - 118/08 *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C - 429/09 *G. Fuß*, C- 437/05 *Vorel*, C 397/01 *Pfeiffer*, C-46/93 a 48/93 *Brasserie du Pêcheur Factortame*, C-524/04 *Test Claimants Thin Cap*, a zdôvodňoval svoj nárok závermi rozsudku SDEÚ C-429/09 *Fuß* priznávajúcich taký nárok na náhradu škody priamo osobám vykonávajúcim prácu hasiča. Zo žiadnych podaní žalobcu teda nemožno vyvodiť, aby uplatňoval mzdové alebo iné nároky vyplývajúce z jeho služobného pomeru príslušníka Hasičského a záchranného zboru SR. Vyčíslenie výšky žiadaného odškodnenia vo väzbe na rozsah priznávanej pracovnej odmeny, predstavuje len orientačné, východiskové kritérium, ktoré žalobca považoval za primeraný ekvivalent na vyjadrenie ujmy spočívajúcej v neoprávnenom skrátení času jeho pracovného voľna určeného na oddych a relaxáciu, v konečnom dôsledku ponechal výšku náhrady na uváženie súdu.

22. Žalobca odôvodňoval svoj nárok na náhradu škody tým, že Slovenská republika neprevzala (nesprávne prevzala) do vnútroštátnej úpravy Článok 6 písm. b/ Smernice vo vzťahu k úprave pracovného času hasičov, ktorý predmet sporu sa nepochybne dotýka práva Únie. Vzťah únieového a vnútroštátne práva sa riadi zásadou prednosti a priameho účinku, ktoré zásady sú povinné rešpektovať aj vnútroštátne súdy v zhode s Článkom 7 ods. 2, 5, Článkom 144 Ústavy SR, ako aj Článkom 3 Civilného sporového poriadku. V zmysle uvedeného je súd viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva vyplývajúce priamo z judikatúry SDEÚ bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva *ex officio*. Judikatúra SDEÚ vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade *pacta sunt servanda*, vyjadrenej v Článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

23. Porušenia únieového práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady ad 1/ porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc

(prípady C 6/90 a 9/90 Francovich, C- 178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), ad 2/ aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniómu právu (ČEZ C-115/08, Simmenthal II C 106/77), ad 3./ vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie (C 2/06 Kempter, vec C 453/00 Kühnne a Heitz), ad 3/ na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie (C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame). Zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, ak sú splnené tri predpoklady (bod 20 rozhodnutia C 445/06 Danske Slagterier, bod 51 rozhodnutia C 224/01 Köbler, bod 51 rozhodnutia C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame, bod 40 rozhodnutia C 6/90 a 9/90 Francovich): 1/ porušená úniová norma priznáva právo fyzickým alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát (napr. C 524/04 Test Claimants Thin Cap), 2/ porušenie úniového práva je dostatočne závažné a 3/ medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť. O výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

24. V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SDEÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie členským štátom, sa subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity). Zásada rovnocennosti znamená, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s úniovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez úniového prvku s podobným predmetom, čo znamená, že dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z úniovej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol nárok uplatniť, založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez úniového prvku. Zásada účinnosti - efektivity znamená, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá úniové právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných úniovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval. Z vyššie uvedeného plynie, že pokiaľ pre takto vymedzenú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, je namieste využitie právnej úpravy obsahom a účelom najbližšej v zmysle zásad analógie iuris a analógie legis, rešpektujúc princípy úniového práva. Vo všeobecnosti otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/03 Z.z., ktorý v § 4 písm. e/ vymedzuje ako za škodu zodpovedný orgán konajúci v mene štátu ministerstvo, či iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice EÚ alebo v dôsledku nedodržania lehoty určenej na prebratie, vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy. Zodpovednosť štátu, za ktorý koná zákonom označený orgán je však daná len v prípade, ak existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vznikla škoda. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/01 Z. z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona č. 315/01 Z. z. vylúčil aplikáciu § 96 ods. 2 Zákonníka práce na služobné pomery hasičov). Absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/03 Z. z., keďže za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 86 písm. a/, d/ Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 119 písm. b/ Ústavy SR. Zohľadňujúc existujúcu vnútroštátnu právnu úpravu pri rešpektovaní princíпов ekvivalencie a efektivity niet však prekážok, aby pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, ako orgán do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorý orgán bol tiež garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/01 Z.z.. Na takomto závere o pasívnej vecnej legitimácii žalovanej v konaní nič nemení ani to, ak by základ zodpovednosti štátu spočíval v nesprávnej aplikácii ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý prípad porušenia práva Únie rovnako zakladá priamu zodpovednosť členského štátu. Táto objektívna zodpovednosť štátu tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť (napr. C 429/09 G. Fuß bod 46).

25. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia citoval judikatúru Súdneho dvora, v ktorej bol riešený výklad komunitárneho práva vzťahujúceho sa na danú vec, a ktorý bol preto pre konajúci súd záväzný. Obrana žalovanej je založená na všeobecnej polemike so závermi súdu prvej inštancie, bez dopadu na záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora, od ktorých niet dôvod (ani možnosť) sa odchýliť, vzhľadom

na zhodné skutkové okolnosti prípadu. V zmysle vyššie citovaných súdnych rozhodnutí Súdny dvor rozhodol, že Článok 6 písm. b/ Smernice má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor tiež rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely Smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia Smernice (bod 52, 55 vo veci C 397/01 až 403/01 Pfeiffer, bod 56 vo veci C 429/09 Fuß, bod 27 až 30 vo veci C 518/15 Matzak). Vzhľadom na uvedené sú irelevantné námietky žalovaného o tom, že Smernica sa nevzťahuje na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského zboru, a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b/ Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliť priamo pred vnútroštátnymi súdmi (bod 33 až 35 vo veci C 429/09 Fuß). Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti Čl. 6 písm. b/ Smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C 397/01 Pfeiffer bod 99, C 429/09 Fuß bod 35,52). SDEÚ tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (napr. bod 95 D. Pfeiffer), a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (napr. bod 27 C-437/05 Vorel). Osobitne v prípade hasičov Súdny dvor túto otázku riešil v rozhodnutí C-429/09 G. Fuß keď potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou. Nie je tak podstatné, akým spôsobom žalobca vykonáva služobnú pohotovosť, či je alebo nie je povinný byť bdely a aktívny počas trvania služobnej pohotovosti, pokiaľ musí byť po stanovený čas k dispozícii zamestnávateľovi. Bez vplyvu na porušenie Článku 6 písm. b/ Smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena.

26. V konaní pritom nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného Čl. 6 písm. b/ Smernice. Ak žalovaná tvrdila, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je opätovne nutné poukázať na ustálenú judikatúru SDEÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Aj keď Súdny dvor rešpektuje zásadu spoločnú právny systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur Factortame), súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 Danske Slagterier). SDEÚ vo veci C-429/09 Fuß prihladájúc na to, že Čl. 6 písm. b/ Smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchyliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny

podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovanou pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkolvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadaval zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem komunitárneho práva“, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov, a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám únieového práva (bod 83 C-429/09 Fuß).

27. Súd prvej inštancie po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovanej za škodu, priznal peňažné plnenie žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy, ktorého výšku odôvodnil spôsobom spĺňajúcim požiadavky kladené na zdôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Z rozhodnutia vyplýva, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka, zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe, ktorý postup možno považovať za správny.

28. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd prvej inštancie správne posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zábery normotvorcu Smernice rady 89/391/EHS a tiež Smernice rady 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady stanovil vo výške 3.400,00 eur, svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 1CoPr/8/2019).

29. Odvolací súd sa rovnako stotožňuje aj s rozhodnutím o nároku na náhradu trov konania a toto považuje za vecne správne.

30. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

31. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté v súlade s § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná bola v odvolacom konaní neúspešná, preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania patrí v plnom rozsahu procesne úspešnému žalobcovi.

32. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).